

Sygn. akt I ACa 12/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Józef Wąsik (spr.)
Sędziowie:	SSA Teresa Rak SSA Robert Jurga
Protokolant:	st. sekr. sądowy Paulina Klaja

po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2019 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa A. P.

przeciwko(...) w W.

o zapłatę i rentę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 17 października 2018 r. sygn. akt I C 115/17

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 4.050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

SSA Robert Jurga SSA Józef Wąsik SSA Teresa Rak

Sygn. akt I Ca 12/19

UZASADNIENIE

Powódka A. P. – działając przez opiekuna prawnego - w pozwie skierowanym przeciwko (...) w W. początkowo domagała się zasądzenia kwoty 175.938,73 zł tytułem zwrotu kosztów opieki i pomocy osób trzecich z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 31 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty. Domagała się ponadto zasądzenia renty w kwocie 3.840 zł miesięcznie z tytułu zwiększonych potrzeb począwszy od lipca 2014 r. płatnej do 10-tego dnia każdego po sobie następującego miesiąca z ustawowymi odsetkami na wypadek zwłoki w płatności. Wniosła również o zasądzenie kosztów postępowania.

Uzasadniając żądania opiekun powódki wskazał, że w nocy z 11 na 12 grudnia 2009r. powódka uczestniczyła w wypadku komunikacyjnym, za który odpowiedzialność ponosi osoba ubezpieczona od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym(...). W wyniku wypadku powódka doznała bardzo poważnych obrażeń ciała, które spowodowały jej niepełnosprawność i były przyczyną ubezwłasnowolnienia powódki. Ze względu na stan zdrowia powódka wymaga stałej opieki i pomocy osób trzecich. Żądana na podstawie art. 444 § 1 k.c. kwota 175.938,73 zł została obliczona w ten sposób, iż przyjęto stawkę za każdą godzinę opieki w wysokości 10 zł, a następnie pomnożono ją przez 297 dni, w których powódka wymagała 4 godzinnej opieki (w okresie od 12 września 2009 r. do 5 lipca 2010 r.) i 1455 dni, w których powódka wymagała opieki przez 16 godzin dziennie (w okresie od 6 lipca 2010 r. do 30 czerwca 2014 r.). Przy obliczeniu należnej kwoty wzięto pod uwagę 20% przyczynienie powódki do powstania szkody oraz kwotę 24.756,58 zł wypłaconą przez ubezpieczyciela. Uzasadniając wysokość renty powódka wskazała na konieczność opieki przez 30 dni w miesiącu i 16 godzin dziennie przy przyjęciu stawki 10 zł za godzinę. Również w przypadku renty przyjęto 20% przyczynienie powódki.

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania. Uzasadniając swoje stanowisko podniosła, że w toku postępowania likwidacyjnego wypłaciła na rzecz powódki kwotę 2.856,58 zł oraz 21.900 zł tytułem zwrotu kosztów opieki. W ocenie strony pozwanej konieczne jest przyjęcie przyczynienia powódki na poziomie 50%, gdyż powódka świadomie i dobrowolnie wsiadła do samochodu prowadzonego przez nietrzeźwego kierowcę.

Zarzuciła, że roszczenia powódki nie zostały wykazane co do wysokości.

Powódka w piśmie procesowym z 11 maja 2018 r. zmieniła swoje żądanie domagając się zasądzenia renty w kwocie 8.421,60 zł miesięcznie począwszy od 1 maja 2018 r. płatnej do 10-tego dnia każdego po sobie następującego miesiąca z ustawowymi odsetkami na wypadek zwłoki w płatności. Domagała się również zasądzenia kwoty 303.177,60 zł tytułem skapitalizowanej renty za okres od maja 2015 r. do kwietnia 2018 r. z odsetkami od 18 maja 2018 r. do dnia zapłaty, a także kwoty 34.560 zł tytułem skapitalizowanej renty za okres od lipca 2014 r. do kwietnia 2015 r. z odsetkami od 18 maja 2018 r. do dnia zapłaty. W pozostałym zakresie podtrzymała dotychczasowe żądania (pkt 4 pisma), tj. co do kwoty 175.938,73 zł obejmującej zwrot kosztów opieki oraz co do kosztów postępowania.

Wysokość bieżącej renty obliczono przyjmując stawkę za godzinę na poziomie 13 zł, wymiar czasowy opieki na poziomie 24 godzin na dobę i 30 dni w skali miesiąca, tj. 9.360 zł miesięcznie. Do tego należy doliczyć koszt miesięcznej rehabilitacji, tj. kwotę 1.167 zł. Łącznie renta powinna więc wynosić 10.527 zł, a po jej obniżeniu o 20% z uwagi na przyczynienie, 8.421,60 zł miesięcznie. Żądana kwota 303.177,60 zł to skapitalizowana renta za 36 miesięcy w podanej wyżej stawce. Natomiast kwota 34.560 zł obejmuje rentę w wysokości 3.840 zł za okres 9 miesięcy.

Strona pozwana wniosła o oddalenie tak zmienionego żądania.

Niesporne pomiędzy stronami było, że sprawca wypadku ubezpieczony był od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym Towarzystwie. W toku postępowania likwidacyjnego strona pozwana wypłaciła powódce kwotę 24.756,58 zł tytułem rekompensaty za poniesione koszty opieki osób trzecich.

Sąd Okręgowy w Tarnowie wyrokiem z dnia 17.10.2018r orzekł, że:

1/ zasądza od strony pozwanej (...)z siedzibą w W. na rzecz powódki A. P. tytułem renty kwotę 4.525 zł (cztery tysiące pięćset dwadzieścia pięć złotych) miesięcznie począwszy od 1 maja 2018r. płatną z góry do 10-go dnia każdego po sobie następującego miesiąca z ustawowymi odsetkami na wypadek zwłoki w płatności którejkolwiek z rat, z tym że w zakresie renty za maj i czerwiec 2018r. z odsetkami ustawowymi naliczanymi od 19 czerwca 2018r. do dnia zapłaty;

2/ zasądza od strony pozwanej (...) z siedzibą w W. na rzecz powódki A. P. tytułem skapitalizowanej renty za okres od 1 lipca 2014r. do 30 kwietnia 2015r. kwotę 34.560 zł (trzydzieści cztery tysiące pięćset sześćdziesiąt złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 19 czerwca 2018r. do dnia zapłaty;

3/ zasądza od strony pozwanej (...)z siedzibą w W. na rzecz powódki A. P. tytułem skapitalizowanej renty za okres od 1 maja 2015r. do 30 kwietnia 2018r. kwotę 145.620 zł (sto czterdzieści pięć tysięcy sześćset dwadzieścia złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 19 czerwca 2018r. do dnia zapłaty;

4/ w pozostałym zakresie powództwo oddala;

5/ koszty postępowania pomiędzy stronami wzajemnie znosi;

6/ nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Tarnowie od strony pozwanej (...)z siedzibą w W. kwotę 12.654,58 zł, a od powódki A. P. – z zasądzonych roszczenia – kwotę 7880 zł tytułem kosztów postępowania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny. Powódka A. P. ur. (...) w dniu 11 września 2009 r. przebywała w domku letniskowym w Ł. z matką, młodszym rodzeństwem i J. O. (1), który w godzinach popołudniowych spał po spożyciu piwa. Następnie pojawił się brat powódki M. P. (1). Gdy J. O. się obudził zaczął z bratem powódki spożywać alkohol. Powódka w tym czasie przebywała w innym pomieszczeniu i oglądała film. Po zakończeniu oglądania filmu powódka miała ochotę na słodycze i udała się samochodem marki F. (...) prowadzonym przez J. O. na pobliską stację benzynową. J. O. skręcając w lewo zajechał drogę nadjeżdżającego z przeciwka samochodu ciężarowego marki V.. W chwili zdarzenia kierowca znajdował się w stanie nietrzeźwości wynoszącym 2,1 promila alkoholu we krwi.

W wyniku wypadku powódka doznała bardzo poważnych obrażeń ciała. Z uwagi na doznane obrażenia powódka wystąpiła przeciwko stronie pozwanej z żądaniem zasądzenia zadośćuczynienia. W sprawie(...) Sąd Okręgowy w T. wyrokiem z 31 maja 2013 r. zmienionym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 18 grudnia 2013 r. przyznał powódce tytułem zadośćuczynienia kwotę 250.000 zł obok przyznanej dobrowolnie w toku postępowania likwidacyjnego kwoty 150.000 zł. Wysokość zadośćuczynienia obniżono o 20% z uwagi na przyczynienie się powódki do powstania szkody. (dowód: materiały zgromadzone w aktach Sądu Okręgowego w T.(...)).

W wyniku wypadku powódka doznała ciężkiego urazu czaszkowo-mózgowego oraz szeregu innych obrażeń. Była leczona i rehabilitowana w szpitalu od chwili wypadku do 5 lipca 2010 r. W chwili obecnej powódka jest (...)letnią kobietą z niedowładem czterokończynowym, leżącą, przytomną, bez kontaktu słownego. Odpowiada na proste pytania gestami, wykonuje proste polecenia, jak podniesienie ręki. Powódka leży na łóżku ortopedycznym z materacem przeciwdleżynowym. Korzysta z pampersów. Odżywiana jest przez PEG, tj. przezskórną endoskopową gastrostomię. Powódka potrafi samodzielnie zmienić pozycję z pleców na bok. Siedzana jest codziennie przy pomocy osób trzecich. Nie potrafi siedzieć samodzielnie, nie jest w stanie również samodzielnie utrzymać głowy. Nie kontroluje czynności fizjologicznych. Jest osobą wymagającą stałej opieki i nadzoru pielęgniarskiego.

Powódka jest osobą niepełnosprawną intelektualnie. Jest bardzo związana emocjonalnie z matką, a jej emocjonalność jest na poziomie dziecka. Potrzebuje kontaktu fizycznego i psychicznego z osobami bliskimi, źle znosi rozłąkę.

Powódka w przyszłości również będzie potrzebowała takiej samej pomocy jak w chwili obecnej, gdyż rokowania co do powrotu do zdrowia są złe.

W związku z niedowładem czterokończynowym, złamaniami kości miednicy i licznymi urazami kończyn powódka od początku leczenia wymagała i nadal wymaga intensywnej rehabilitacji. Rehabilitacja ruchowa powinna odbywać się minimum przez 2 godziny dziennie. Dodatkowo powinna być prowadzona rehabilitacja logopedyczna i pedagogiczna. Rehabilitacja ma na celu utrzymanie zakresu ruchów w stawach, obniżenie patologicznego napięcia, odżywienie tkanki miękkich, zapobieganie przykurczom, zakrzepicy żył głębokich, usprawnienie krążenia krwi, poprawienie wydolności serca, zapobieganie zapaleniu płuc, odleżynom, infekcjom dróg oddechowych, zmianom osteoporotycznym, poprawić perystaltykę jelit oraz samopoczucie powódki. Istnieje możliwość poprawy stabilizacji tułowia, co zwiększa szansę na samodzielne siedzenie.

Rehabilitacja powinna odbywać się w domu, w środowisku przyjaznym i znanym powódce. Zabiegi rehabilitacyjne mogą być wykonywane w ramach świadczeń finansowanych z NFZ, jednak maksymalnie 2 razy w roku w cyklach 20

dniowych. Z tego względu zasadne jest korzystanie z rehabilitacji odpłatnej. Średni koszt jednorazowej rehabilitacji to 70 zł. Koszt całorocznej rehabilitacji wynosi ok. 14.000 zł.

W przypadku powódki nie ma potrzeby korzystania z turnusów rehabilitacyjnych, gdyż powódka nie ma możliwości nawiązania kontaktów z innymi uczestnikami turnusu, a najlepiej czuje się w znanym sobie środowisku rodzinnym.

(dowód: opinia biegłej A. J. – k. 149-155 i 170-172).

Po opuszczeniu szpitala w 2010 roku powódka została przewieziona do domu. Przez około rok była rehabilitowana przez członków rodziny. Po około roku od opuszczenia szpitala powódka zaczęła korzystać z nieodpłatnej rehabilitacji ruchowej i neurologopedycznej. Zabiegi odbywały się codziennie przez ok. 3 godziny. Gdy powódka osiągnęła wiek ucznia szkoły średniej ponownie rozpoczęła rehabilitację ruchową i neurologopedyczną. Neurologopeda przychodzi do powódki 3 razy w tygodniu na 2 godziny, a rehabilitant codziennie na ok. 1,5 godziny. Zabiegi te wykonywane są nieodpłatnie. Matka powódki dodatkowo wynajmuje rehabilitanta, który przychodzi codziennie na godzinę lub dwie godziny. Kosztuje to 50 zł za godzinę. Średnio miesięcznie na rehabilitację matka powódki wydaje kwotę ok. 1000 zł.

W latach 2012 – 2018 matka powódki wynajmowała do opieki nad powódką M. P. (2). Osoba ta spędzała z powódką okres ok. 2 – 3 godzin dziennie, także w soboty i niedziele. Za swoją pracę otrzymywała wynagrodzenie rzędu 15 – 16 zł za godzinę. Gdy zażądała kwoty 20 zł za godzinę matka powódki zrezygnowała z tego rodzaju pomocy. Z uwagi na konieczność sprawowania opieki nad powódką matka powódki zrezygnowała z pracy i pobiera świadczenie pielęgnacyjne. Powódka otrzymuje rentę socjalną w kwocie 744 zł miesięcznie oraz zasiłek pielęgnacyjny w kwocie 153 zł miesięcznie.

(dowód: zeznania świadka M. P. (2) – k. 128,

Powyższych ustaleń Sąd dokonał na podstawie opinii biegłej z zakresu rehabilitacji. Opinia ta nie budzi wątpliwości sądu, nie była również kwestionowana przez żadną ze stron. Podstawą ustaleń sądu były także zeznania świadka M. P. (2) i przedstawiciela ustawowego powódki. Zeznania tych osób zasługują na wiarę. W toku postępowania nie ujawniła się żadna okoliczność nakazująca poddać w wątpliwość prawdziwość ich twierdzeń.

Co do okoliczności zdarzenia będącego źródłem szkody sąd posłużył się materiałami zgromadzonymi w aktach sprawy(...)

Sąd oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z kolejnej opinii biegłego celem ustalenia kosztów rehabilitacji logopedycznej i pedagogiki. Jak wynika z przeprowadzonych dowodów powódka korzysta obecnie z nieodpłatnej rehabilitacji neurologopedycznej w ramach państwowego systemu edukacji i rehabilitacja ta jest prowadzona w wymiarze odpowiednim do stanu powódki. Przeprowadzenie tego dowodu nie miałoby więc wpływu na wynik sprawy.

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo co do zasady jest usprawiedliwione. W toku postępowania nie była przedmiotem sporu zasada odpowiedzialności. Strona pozwana nie kwestionowała, iż jest podmiotem zobowiązanym do naprawienia szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym popełnionym przez osobę korzystającą z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej świadczonego przez stronę pozwaną.

Zgodnie z art. 444 § 1 k.c. w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty. Na żądanie poszkodowanego zobowiązany do naprawienia szkody powinien wyłożyć z góry sumę potrzebną na koszty leczenia, a jeżeli poszkodowany stał się inwalidą, także sumę potrzebną na koszty przygotowania do innego zawodu. Natomiast stosownie do § 2 tego przepisu jeżeli poszkodowany utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej albo jeżeli zwiększyły się jego potrzeby lub zmniejszyły widoki powodzenia na przyszłość, może on żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody odpowiedniej renty.

Powódka w toku niniejszego postępowania zgłosiła oba wskazane wyżej roszczenia – domagała się zasądzenia kwoty 175.938,73 zł tytułem zwrotu poniesionych kosztów opieki z odsetkami od 31 stycznia 2014 r. (roszczenie z art. 444 § 1 k.c.) oraz renty (art. 444 § 2 k.c.), przy czym w zakresie renty – swoje żądanie sformułowała odrębnie w stosunku do różnych okresów, w jakich renta powinna być wypłacana. Odnosząc się do żądania zgłoszonego w punkcie 1 pierwotnego pozwu (podtrzymanego do końca postępowania) wskazać należy, że przeprowadzone postępowanie dowodowe nie dostarczyło podstaw do przyjęcia, że strona pozwana w chwili obecnej zobowiązana jest do zwrotu poniesionych przed 31 stycznia 2014 r. kosztów opieki i pomocy osób trzecich.

Powołany przez powódkę art. 444 § 1 kc umożliwia osobie uprawnionej domaganie się od osoby odpowiedzialnej za wyrządzenie szkody zwrotu wszelkich kosztów wynikłych z uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia. Aby roszczenie tego rodzaju powstało konieczne jest jednak faktyczne wydatkowanie określonej kwoty. Obowiązek zwrotu dotyczy bowiem kosztów rzeczywiście poniesionych. Nie wystarcza wykazanie, że były one obiektywnie potrzebne (tak A. Szpunar, Odszkodowanie za szkodę majątkową, Szkada na mieniu i osobie, Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz 1998, s. 144).

Rekompensacie nie podlega natomiast wzmoczony wysiłek osób bliskich, jeśli nie wiąże się z nim dokonywanie wydatków. Zwiększenie potrzeb osoby poszkodowanej w zakresie konieczności świadczenia na jej rzecz usług opiekuńczych znajdzie natomiast odzwierciedlenie w wysokości renty. W przypadku renty bowiem nie jest konieczne wykazywanie poniesienia konkretnych wydatków, a wystarczające jest udowodnienie, że potrzeby osoby poszkodowanej zwiększyły się w wyniku działania lub zaniechania sprawcy szkody.

Powódka w toku postępowania wykazała, że zostały poniesione wydatki obejmujące wynagrodzenie opiekunki, która wykonywała przy powódce czynności opiekuńcze w latach 2012-2018. Żądanie opisane w punkcie 1 pozwu obejmuje jednak wyłącznie okres sprzed 31 stycznia 2014 r. Z przesłuchania świadka i przedstawiciela ustawowego powódki wynika, że opiekunka spędzała u powódki okres od 2 do 3 godzin dziennie pobierając wynagrodzenie rzędu 15-16 zł za godzinę. Przyjąć należy więc, że wynagrodzenie opiekunki wynosiło 30 - 48 zł dziennie. Biorąc pod uwagę, że funkcję swoją pełniła codziennie miesięczny koszt opieki wynosił ok. 1.000 zł.

Brak jest dostatecznie precyzyjnych dowodów, które pozwalałyby ustalić konkretną datę, od której M. P. (2) udzielała pomocy powódce. Przyjąć należy więc okres 2 lat, tj. 24 miesięcy przed 31 stycznia 2014 r. Łączny koszt opieki wyniósł więc ok. 24.000 zł.

Biorąc pod uwagę, że ubezpieczyciel w toku postępowania likwidacyjnego dobrowolnie wypłacił powódce kwotę 24.756,58 zł tytułem zwrotu kosztów opieki roszczenie powódki z tego tytułu wygasło na skutek spełnienia świadczenia.

Z tych też względów roszczenie powódki o zasądzenie kwoty 175.938,73 zł jako nieuzasadnione w świetle art. 444 § 1 kc podlegało oddaleniu. Żądanie zasądzenia bieżącej renty (tj. od 1 maja 2018 r. – pkt 1 pisma procesowego z 11 maja 2018 r.) z tytułu zwiększonych potrzeb w znacznej części jest uzasadnione. Powódka wymaga ciągłej opieki, pomocy i nadzoru. Wymaga również intensywnej i stałej rehabilitacji. Koszty wynikające z tego rodzaju potrzeb muszą znaleźć odzwierciedlenie w wysokości renty.

Jak wynika z opinii biegłej powódka wymaga całodobowej pomocy przy wszystkich czynnościach nierozzerwalnie związanych z egzystencją każdego człowieka – żywieniu, ubraniu, czynnościach higienicznych. Funkcją renty jest zapewnienie środków finansowych, które pozwolą na zaspokojenie tych potrzeb. Renta nie może być obliczana na podstawie teoretycznych założeń, a powinna dostarczyć środków, które realnie powinny być wydatkowane na zapewnienie właściwej opieki osobie poszkodowanej w wypadku. We współczesnych państwach dużą rolę odgrywa powszechny system ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego. Ciężka choroba obywatela w krajach funkcjonujących na współczesnym etapie rozwoju cywilizacyjnego nie jest wyłącznie problemem tej osoby i osób jej najbliższych, ale rodzi też pewne zobowiązania całej społeczności wyrażające się chociażby w konieczności finansowania pewnych

świadczeń ze środków publicznych. Tym samym nie można przyjąć, że pełna odpowiedzialność za wszelakiego rodzaju skutki wypadku spoczywa na osobie sprawcy wypadku i obciążą wyłącznie jego i jego ubezpieczyciela.

Analizując wymiar odpłatnej opieki, jaka powinna zostać zapewniona powódce wzięła pod uwagę, że powódka w aktualnym stanie zdrowia nie wymaga intensywnej opieki wyrażającej się ciągłym monitorowaniem jej stanu, jak to jest chociażby w przypadku pacjentów znajdujących się na oddziałach intensywnej opieki medycznej. Powódka znaczną część doby przeznaczająca na sen, w czasie którego nie są wykonywane wobec niej czynności pielęgnacyjne, a przynajmniej nie są wykonywane w sposób ciągły. Istnieją też w ciągu dnia okresy, w których powódka powinna zostawać jedynie pod dyskretnym nadzorem innej osoby, przebywającej np. w sąsiednim pomieszczeniu.

Nie można także pominąć okoliczności, że matka powódki – w zamian za środki pochodzące z funduszy publicznych w postaci świadczenia pielęgnacyjnego – zobowiązała się do świadczenia swojej córce niezbędnej opieki i pomocy. Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje bowiem osobie, która rezygnuje z zatrudnienia w celu sprawowania opieki nad inną osobą (art. 17 ustawy z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych).

Powyższe okoliczności w ocenie sądu uzasadniają przyznanie powódce środków, które pozwolą sfinansować odpłatną opiekę w wymiarze 12 godzin dziennie. Pozostała część doby w zasadniczej części będzie obejmowała godziny snu powódki i ewentualnie inne niewielkie fragmenty doby, podczas których nie jest wymagana ciągła obecność innej osoby przy powódce. Renta, która zapewni możliwość wynajęcia opieki na 12 godzin w ciągu dnia powinna zaspokoić realne potrzeby powódki w tym zakresie.

Szacując wysokość renty z tego tytułu należy przyjąć stawkę godzinową na poziomie 13 zł. Jest to bowiem minimalna dopuszczalna prawem stawka wynagrodzenia obowiązująca od początku 2017 r.

Z powyższych względów bieżąca renta z tytułu kosztów opieki powinna wynosić 4.680 zł miesięcznie (12 godzin x 13 zł x 30 dni).

Koszty opieki nie wyczerpują jednak całości kosztów wynikających ze zwiększonych w wyniku wypadku potrzeb powódki. Jak już bowiem wyżej wskazano, powódka wymaga intensywnej rehabilitacji. Na podstawie opinii biegłego ustalono, że szacunkowe koszty potrzebnej odpłatnej rehabilitacji wynoszą 14.000 zł rocznie, tj. 1.167 zł miesięcznie. Nie uwzględniono przy tym kosztów rehabilitacji logopedycznej, gdyż obecnie powódka korzysta z niej nieodpłatnie. Uwzględniono natomiast rehabilitację ruchową, gdyż ta świadczona ze środków publicznych w domu powódki nie jest wystarczająca i niezbędne jest dodatkowe zatrudnienie rehabilitanta na wolnym rynku.

Z powyższych względów łączna bieżąca renta powinna wynosić 5.847 zł miesięcznie. Renta musi jednak zostać obniżona o 20% z uwagi na przyczynienie się powódki do powstania szkody, tj. do kwoty 4.678 zł miesięcznie. Następnie od renty należy odliczyć zasiłek pielęgnacyjny w kwocie 153 zł. Zasiłek ten przyznaje się bowiem w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji (art. 16 ustawy o świadczeniach rodzinnych). Z powyższych względów renta bieżąca przysługująca powódce wynosi 4.525 zł. Zgodnie z żądaniem pozwu rentę zasądzono począwszy od 1 maja 2018 r. ustalając termin jej płatności na 10 – ty dzień każdego miesiąca. Zwłoka w płatności usprawiedliwia naliczenie odsetek w wysokości ustawowej za opóźnienie, z tym że w przypadku renty za maj i czerwiec 2018 r. początkową datę naliczania odsetek ustalono na 19 czerwca 2018 r. z uwagi na fakt, że żądanie zmieniające pozew wpłynęło do sądu 18 maja 2018 r. przez co należy przyjąć, że w tej samej dacie dotarło do strony pozwanej, a ubezpieczyciel ma obowiązek spełnić świadczenie w ciągu 30 dni od zgłoszenia szkody.

Odrębnie należy omówić żądanie zgłoszone w punkcie 3. pisma zmieniającego żądanie pozwu. Obejmuje ono skapitalizowaną rentę za okres od lipca 2014 r. do kwietnia 2015 r. i z tego tytułu powódka żądała kwoty 34.560 zł z odsetkami od 18 maja 2018 r. Roszczenie to co do należności głównej jest usprawiedliwione. Przez okres 10 miesięcy objętych tym żądaniem powódka wymagała opieki i rehabilitacji w takim samym zakresie, jaki został opisany powyżej. Jedyną różnicą wynika z faktu, że w tamtym czasie nie obowiązywała minimalna godzinowa stawka należna osobom wykonującym usługi na podstawie zlecenia. Z tego względu przyjąć należy stawkę 10 zł za godzinę, jako najbardziej

prawdopodobną w ówczesnych realiach rynkowych. Przy takim ujęciu renta z tytułu kosztów opieki wyniesie 3.600 zł miesięcznie (12 godzin x 10 zł x 30 dni), a koszty rehabilitacji wyniosą 1.167 zł miesięcznie. Łączna renta wyniesie więc 4.767 zł miesięcznie, a po obniżeniu o 20% z tytułu przyczynienia i pobierania zasiłku pielęgnacyjnego – 3.661 zł miesięcznie, a więc za 10 miesięcy 36.610 zł. Powódka zażądała za ten okres kwoty 34.560 zł, a więc jej roszczenie mogło zostać uwzględnione w całości. Jedynie odsetki zasądzono od 19 czerwca 2018 r. z uwagi na datę doręczenia tego żądania stronie pozwanej.

Kolejne żądanie powódki obejmowało skapitalizowaną rentę za okres od 1 maja 2015 r. do 30 kwietnia 2018 r., a więc okres 36 miesięcy. Żądanie to jest usprawiedliwione do kwoty 145.620 zł.

Obliczając rentę przyjąć należy stawkę godzinową na poziomie 10 zł za okres 20 miesięcy, tj. od 1 maja 2015 r. do 31 grudnia 2016 r. oraz stawkę 13 zł za godzinę za okres od 1 stycznia 2017 r. do 30 kwietnia 2018 r. (16 miesięcy). W pierwszym okresie renta wyniesie 3.661 zł miesięcznie (jak w przypadku renty za okres poprzedni, co opisano powyżej), a w drugim okresie 4.525 zł miesięcznie (jak w przypadku renty bieżącej). Łącznie kwota zaległej renty wyniesie 145.620 zł, gdyż składa się na nią kwota 73.220 zł (20 miesięcy po 3.661 zł) i kwota 72.400 (16 miesięcy po 4.525 zł). Powyższa kwota została również zasądzona z odsetkami od 19 czerwca 2018 r. przy uwzględnieniu 30 dniowego terminu na spełnienie świadczenia.

Dalej idące żądania powódki jako nieusprawiedliwione podlegały oddaleniu.

Powódka wygrała proces w ok. 40%. Zdaniem Sądu wynik postępowania usprawiedliwia wzajemne zniesienie pomiędzy stronami kosztów postępowania na podstawie art. 100 k.p.c. Zachodzi jednakże potrzeba rozliczenia kosztów postępowania należnych Skarbowi Państwa. Powódkę obciąża 60 % tych kosztów, zaś stronę pozwaną 40 %. Rozstrzygnięcie powyższe znajduje oparcie w treści art. 113 ust. 1 i 2 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Apelację od tego wyroku wniosła strona pozwana w zakresie: pkt 1 ponad kwotę 1863 zł, pkt 2 ponad kwotę 18.630 zł, pkt 3 ponad kwotę 67.068 zł oraz w zakresie kosztów postępowania.

Zarzuciła naruszenie art.444 par.1 k.c. poprzez ustalenie stawki godzinowej w wysokości 10 i 13 zł gdy uzasadniona jest stawka 7 zł lub maksymalnie 10 zł, jak również uwzględnienie płatnej rehabilitacji w wysokości 1.167 zł miesięcznie, pomimo, że powódka ma zapewnioną nieodpłatną opiekę rehabilitacyjną.

Na tej podstawie wniosła o zmianę wyroku przez oddalenie powództwa w zaskarżonej części oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania za obie instancje.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny po rozpoznaniu apelacji, zważył, co następuje:

Apelacja strony pozwanej nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd I Instancji poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które Sąd Apelacyjny przyjmuje za swoje oraz trafnie zastosował przepisy prawa procesowego i materialnego.

W ocenie Sąd Apelacyjny Sąd Okręgowy przyjął właściwe stawki godzinowe za opiekę nad powódką na poziomie 10 i 13 zł, skoro w roku 2017 stawka 17 zł za godzinę sprawowania opieki była stawką minimalną dopuszczalną w tego rodzaju umowach. Z tego względu bieżąca renta z tytułu sprawowania opieki powinna wynieść 4.680 zł jak to wyliczył Sąd I Instancji.

Wydatki polegające na zapewnieniu powódce opieki osób trzecich oznaczają zwiększenie jej potrzeb. Zwiększenie potrzeb stanowi szkodę przyszłą, wyrażającą się w stale ponoszonych wydatkach na ich zaspokojenie. Koszty opieki osób trzecich należą się bez względu na to, czy rzeczywiście poszkodowany ponosi wydatki na ten cel, ponieważ konieczne jest jedynie ustalenie tych potrzeb, jako następstwo czynu niedozwolonego. W orzecznictwie słusznie się podnosi i pogląd ten Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę w pełni podziela, że nie można

uzależniać zasądzenia renty od wykazania, że poszkodowany te potrzeby faktycznie zaspokaja i ponosi związane z tym wydatki. W sytuacji bowiem, gdy poszkodowany na skutek szkody na osobie wywołanej czynem niedozwolonym musi korzystać z opieki osoby trzeciej i ponosi wydatki związane z koniecznością stałego leczenia się, a opiekę tę sprawują członkowie rodziny poszkodowanego, nie jest konieczne przy ocenie zasadności żądania renty dochodzonego w procesie cywilnym wykazanie, że poszkodowany wydatki te faktycznie ponosi. Dla zasądzenia renty wystarcza bowiem samo istnienie powyższych potrzeb poszkodowanego, jako następstwo czynu niedozwolonego (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 1972 roku, sygn. akt I CR 534/72, LEX numer 7187, uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2012 roku, sygn. akt V CSK 57/11, Legalis numer 464821).

Koszty opieki nie wyczerpują potrzeb powódki wynikających ze skutków wypadku. Na podstawie opinii biegłych ustalono, że szacunkowe koszty potrzebnie odpłatnej rehabilitacji wynoszą rocznie 14.000 zł czyli 1.167 zł na miesiąc (bez rehabilitacji logopedycznej z której powódka może korzystać i nieodpłatnie).

Natomiast jak wynika z zeznań świadka G. P. powódka w związku z ukończeniem (...)lat utraciła prawo do świadczeń związanych z wiekiem szkolnym. Również okoliczność, że podmiot trzeci świadczył okresowo pomoc powódce nie zwalnia zobowiązanego do naprawienia szkody w tym zakresie.

Wszystkie powyższe uwagi prowadzą do wniosku, iż apelację pozwanej należało oddalić, jako bezzasadną, w oparciu o przepis art. 385 k.p.c.

O kosztach procesu Sąd Apelacyjny orzekł na zasadzie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 par. 1 k.p.c.

SSA Robert Jurga SSA Józef Wąsik SSA Teresa Rak